

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, (ΠΜΣ)
«Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση και Σπουδές Άμυνας και
Διεθνούς Ασφάλειας»**

SYLLABUS

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ (Χειμερινό), 2015-16

Γνωστικό Αντικείμενο: Επιστημολογία, Μεθοδολογία Γεωπολιτικής Αναλύσεως και Γεωστρατηγικής Συνθέσεως και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική (1974-2014).

Υπεύθυνος Καθηγητής: Ιωάννης Θ. Μάζης

Συνεργάτες διδάσκοντες (διαλέκτες):

- 1) Δρ Αλέκος Στογιάννος, Ανώτερος Ερευνητής Εταίρος Ε.Γ.Ε.Μ.Α.Τ/Τομέαρχης Τομέα Εφαρμοσμένης Γεωπολιτικής, Ε.Γ.Ε.Μ.Α.Τ/ ΤΤΣΣΑΣ, ΕΚΠΑ
- 2) υπ. Δρ Ιωάννης Κωτούλας, Ερευνητής Εταίρος Ε.Γ.Ε.Μ.Α.Τ/ ΤΤΣΣΑΣ, ΕΚΠΑ

Σκοπό του μαθήματος αποτελεί η ανάδειξη, περιγραφή, ανάλυση της επιστημολογικής θεωρητικής και μεθοδολογικής βάσεως, επί της οποίας εδράζεται η Σύγχρονη Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση καθώς και η ανάδειξη της σημασίας των μεθοδολογικών δεικτών, ως εργαλείων αναλύσεως αφενός γενικώς, αφετέρου στο πλαίσιο της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως, ειδικώς. Σκοπό επίσης αποτελεί η κατανόηση, μέσω της περιγραφής και της αναλύσεως, της δράσεως των εθνοκρατικών και υπερεθνικών διεθνών δρώντων (Διεθνών Πόλων Ισχύος) στο πλαίσιο του Γεωπολιτικού Υπερσυστήματος, υπό το πρίσμα του ευρέως φάσματος της Γεωστρατηγικής Συνθέσεως, και των ιστορικών προσεγγίσεων των διαφόρων σχολών Γεωπολιτικής σκέψεως.

Στο περιεχόμενο του μαθήματος δίδεται έμφαση στη κατανόηση και αυστηρή χρήση του ορολογικού και εννοιολογικού υπόβαθρου και των μεθοδολογικών συγκροτήσεων αναλύσεως των βασικών επιστημολογικών προσεγγίσεων. Αναλύονται οι Ποπεριανή, Κουνιανή και Λακατιανή επιστημονικές προσεγγίσεις. Επίσης, αναλύεται ο ορισμός της Γεωπολιτικής σε αντιδιαστολή με αυτόν της Γεωστρατηγικής, ενώ προτείνεται η πληρεστέρα, επιστημονικώς, μέθοδος για την ανάλυση “του διεθνούς γίνεσθαι”, δηλαδή, αυτή της Σύγχρονης Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως όπως και η καινοτόμος πρότασις δημιουργίας Παρατηρητηρίου Γεωπολιτικής. Αναφορικώς με τις Γερμανική, Αγγλοσαξονική και Γαλλική σχολές γεωπολιτικής σκέψεως, αυτές περιγράφονται και αναλύονται διεξοδικώς, ενώ βάσει της μεθοδολογίας της Συγχρόνου Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως εξετάζονται οι επιμέρους παράμετροι της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στο πλαίσιο των μεταψυχροπολεμικών ισορροπιών με αναφορά στις συστημικές και υπο-συστημικές/διμερείς περιπτώσεις.

Η ανάπτυξη του περιεχόμενου του μαθήματος σε 12 Θεματικές Ενότητες Διδασκαλίας (διαλέξεις), διδασκόμενες σε (δώδεκα), 12 βωρα, [+1 ώρα για την διανομή θεμάτων τελικών εργασιών για τους σπουδαστές].

Θεματικές Ενότητες Διδασκαλίας (διαλέξεις)

1. Το ζήτημα της επιστημονικής Μεθόδου: Ποπεριανή, Κουνιανή και Λακατιανή προσέγγιση με στόχο την ανάλυση και το στοχασμό για θεωρητική και μεθοδολογική συγκρότηση της ανάλυσης του διεθνούς γίνεσθαι, (3 ώρες). [Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης].

2. Γεωπολιτική και Γεωστρατηγική: Η Γερμανική Σχολή των Friedrich Ratzel, R. Kjellen και Karl Haushoffer. Η οντολογία της συνθετικής κλασικής γερμανικής προσέγγισης, (3 ώρες). [Υπεύθυνος: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης], [Διαλέκτης: Δρ Αλέκος Στογιάννος]

3. Γεωπολιτική και Γεωστρατηγική: Η Αγγλοσαξωνική Σχολή των Sir Halford Mackinder, Nicholas J. Spykman και η Γαλλική Σχολή από τους κλασικούς γεωγράφους μέχρι την Nouvelle Geographie και την γαλλική σχολή της Géopolitique κατά Y. Lacoste (3 ώρες). [Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης].

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Claval, Paul., *Espace et Pouvoir*, Puf, 1994.
- Durand, Marie-Françoise-Levy, Jacques.-Retallie, Denis., *Le monde: espaces et systèmes*, Paris, Presses FNS, 1992.
- Foucher, Michel, *Fronts et frontières: un tour du monde géopolitique*, Fayard, Paris, 1988.
- Gourdin, Patrice, *Géopolitiques, manuel pratique*, Choiseul, Paris 2010.
- Lacoste, Yves., *Dictionnaire de Géopolitique*, (1993)
- _____, *Dictionnaire géopolitique des États*, (1994)
- _____, *La Légende de la terre*, (1996)
- _____, *Vive la Nation - Destin d'une idée géopolitique*, (1998)
- _____, *L'Eau des hommes*, (2002)
- _____, *De la Géopolitique aux Paysages. Dictionnaire de la Géographie*, (2003)
- _____, *Maghreb, peuple et civilisation* (avec Camille_Lacoste-Dujardin), (2004)
- _____, *Géopolitique. La longue histoire d'aujourd'hui*, (2006)
- _____, *L'Eau dans le monde: les batailles pour la vie*, (2006)
- _____, *Géopolitique de la Méditerranée*, (2006)
- _____, *La géopolitique et le géographe. Entretiens avec Pascal Lorot*, Choiseul éditions, ISBN 978-2-36159-001-7.
- _____, *La géographie, ça sert, d'abord, à faire la guerre*, Nouvelle édition La Decouverte, 2012
- _____, *Géopolitique et géostratégie : la pensée politique, l'espace et le territoire au Xe siècle*, Paris, Nathan, 1978.
- Lorot, Pascal, *Histoire de la géopolitique*, Paris, Economica, 1995.
- Mackinder, Sir Halford., *Δημοκρατικά Ιδεώδη και Πραγματικότητα & Άλλες τρεις Εισηγήσεις*, [σε ελληνική μετάφραση], Ι. Θ. Μάζης (επιμ.), Παπαζήσης, Αθήνα 2006.
- Μάζης, Ιωάννης Θ., *Ο Ζωτικός Χώρος του Φρειδερίκου Ράτσελ*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2012.
- _____, *Γεωπολιτική. Θεωρία και πράξη*. ΕΛΙΑΜΕΠ & Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2002.

- _____, *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής. Το νεοθετικιστικό πλαίσιο*, Σειρά: Géocultures, Παπαζήσης, Αθήνα, 2012.
- Rosiere, Stéphane., *Géographie politique et géopolitique*, Ellipses, Paris, 2003.
- Spykman, Nicholas J. and Sempa, Francis P., *America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power*, (Mar 31, 2007).
- _____, *Η Γεωγραφία της Ειρήνης*, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Soppelsa, Jacques, *Lexique de Géopolitique*, Dalloz, 1997.
- Thual, François., *La géopolitique*, Montchrestien, 2002.

4. Γεωπολιτική και Γεωστρατηγική: Η Ελληνική Σχολή της Σύγχρονης Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης (Συγκριτική εξέταση διεθνών "Ορισμών" και οντολογική διαφορά μεταξύ Γεωπολιτικής και Γεωστρατηγικής), (3 ώρες). [Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης]. [+1 ώρα για την διανομή θεμάτων τελικών εργασιών για τους σπουδαστές].

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Μάζης, Ιωάννης Θ., *Γεωπολιτική. Θεωρία και πράξη*. ΕΛΙΑΜΕΠ & Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2002.
- _____, *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής. Το νεοθετικιστικό πλαίσιο*, Σειρά: Géocultures, Παπαζήσης, Αθήνα 2012

5. Γεωπολιτική, ο Χώρος και ο Γεωγραφικός Χρόνος: Οι Διαλεκτικές κλίμακες, τα Είδη και τα Χαρακτηριστικά των αφηρημένων γεωγραφικών Χώρων και Γεωγραφικών Χρόνων, (3 ώρες). [Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης]

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Μάζης, Ιωάννης Θ., *Γεωπολιτική. Θεωρία και πράξη*. ΕΛΙΑΜΕΠ & Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2002.
- _____, *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής. Το νέο-θετικιστικό πλαίσιο*, Σειρά: Géocultures, Παπαζήσης, Αθήνα 2012

6. Γεωπολιτική Ανάλυση 1: Η Μέθοδος πλαίσιο της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως: μια πρόταση θεωρητικής διανυσματικής προσέγγισης. (3 ώρες). [Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης].

7. Γεωπολιτική Ανάλυση 2: Η Μέθοδος πλαίσιο της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως: η πρόταση για μια Λακατιανή θεωρητική συγκρότηση. (3 ώρες), [+1 ώρα για την διανομή θεμάτων τελικών εργασιών για τους σπουδαστές]. [Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης].

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Μάζης, Ιωάννης Θ., *Μεταθεωρητική Κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής. Το νέο-θετικιστικό πλαίσιο*, Σειρά: Géocultures, Παπαζήσης, Αθήνα 2012.

8. Προς τη δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Συστημικής Γεωπολιτικής: Προς τη δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Συστημικής Γεωπολιτικής: Γενικές θεωρητικές και πρώτες εμπειρικές παρατηρήσεις, (3 ώρες). [Υπεύθυνος: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης], [Διαλέκτης: Δρ Αλέκος Στογιάννος]

9. Γεωστρατηγική Σύνθεση Ι, Α' Μέρος: Γεωστρατηγική κριτική της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής της περιόδου 1974-1989, (3 ώρες). [Υπεύθυνος Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης], [Διαλέκτης: υπ. Δρ Κωτούλας Ιωάννης].

10. Γεωστρατηγική Σύνθεση Ι, Β' Μέρος: Γεωστρατηγική κριτική της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής της περιόδου 1974-1989, (3 ώρες). [Υπεύθυνος Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης], [Διαλέκτης: υπ. Δρ Κωτούλας Ιωάννης].

Βιβλιογραφία γενική και μεθοδολογική

- Κοτζιάς, Νίκος., *Η Εξωτερική Πολιτική της Ελλάδος στον 21ο αιώνα*, Καστανιώτης, Αθήνα 2010.
- Μάζης, Ιωάννης Θ., *Μεταθεωρητική κριτική διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2012
- _____, *Dissertationes academicae geopoliticae*, Athènes: Papazissi, 2015
- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΣΤ', Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 2000
- Τσιριγώτης, Διονύσιος., *Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: Διεθνείς Σχέσεις & Διπλωματία*, Ποιότητα, Αθήνα 2010.
- Clogg, Richard, *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδος 1770-2000*, Αθήνα: Κάτοπτρο, 2003.

Βιβλιογραφία ειδική

- Βαλινάκης, Γιάννης, *Εισαγωγή στην ελληνική εξωτερική πολιτική, 1949-1988*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 2003
- ΓΕΣ/ΔΙΣ (εκδ.), *Ιστορία του Ελληνικού Στρατού 1821-1997*, Αθήνα 1998
- Ευαγόρου, Ευαγόρας, *Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις από το 1923 έως σήμερα*, Αθήνα: Ποιότητα, 2010
- Μάζης, Ιωάννης, *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα Νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2008
- _____, *Ακαδημαϊκές Γεωπολιτικές Μελέτες*, Λειμών, Αθήνα 2015 (υπό έκδοση).
- Σβολόπουλος, Κωνσταντίνος, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική, 1945-1981*, Αθήνα: Εστία, 2008
- Nachmani, Amikam, *Ισραήλ, Τουρκία και Ελλάδα: Ταραγμένες σχέσεις στην Ανατολική Μεσόγειο*, πρόλογος Ι.Θ. Μάζης, Αθήνα: Παπαζήσης, 2003

11. Γεωστρατηγική Σύνθεση ΙΙ, Α' Μέρος: Γεωστρατηγική κριτική της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής της περιόδου 1989-2014, (3 ώρες). [Υπεύθυνος Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης], [Διαλέκτης: υπ. Δρ Κωτούλας Ιωάννης].

12. Γεωστρατηγική Σύνθεση ΙΙ, Β' Μέρος: Γεωστρατηγική κριτική της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής της περιόδου 1989-2014, (3 ώρες). [Υπεύθυνος Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης], [Διαλέκτης: υπ. Δρ Κωτούλας Ιωάννης].

Βιβλιογραφία γενική και μεθοδολογική

- Μάζης, Ιωάννης Θ., *Μεταθεωρητική κριτική διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2012.
- _____, *Dissertationes academicae geopoliticae*, Athènes: Papazissi, 2015.
- _____, *Ο Ζωτικός Χώρος του Φ. Ράτσελ*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2014.

- Clogg, Richard, *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδος 1770-2000*, Κάτοπτρο, Αθήνα 2003.

Βιβλιογραφία ειδική

- Κώνστας, Δ., Τσάκωνας Π., (επιμ.), *Ελληνική εξωτερική πολιτική: Εσωτερικές και διεθνείς παράμετροι*, Οδυσσέας, Αθήνα, 1994.
- Κωτούλας, Ιωάννης, *Μετανάστευση και Κυρίαρχη Εθνική Κουλτούρα*, πρόλογος Ι. Μάξης, Παπαζήσης, Αθήνα, 2011.
- Λυμπέρης, Χρήστος., *Εθνική στρατηγική και χειρισμός κρίσεων*, Ποιότητα, Αθήνα, 2009.
- _____, *Οψόμεθα την Αλήθεια καθώς εστί 1994-1996*, Αθήνα: Ποιότητα, 2009
- Μάρτης, Νικόλαος., *Η Πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας*, Εκδόσεις Ακαδημίας Αθηνών, Αθήνα 1983.
- Μάξης, Ιωάννης Θ.-Μπαλαφούτα, Β., *Γεωπολιτική πραγματικότητα στο δίπολο Ελλάδα-Κύπρου: Λύσεις και άλλοθι*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2014.
- _____, *Η γεωπολιτική της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής και η Τουρκία*, Αθήνα: Λιβάνης, 2008.
- _____, *Νταβούτογλου και γεωπολιτική*, Αθήνα: Ηρόδοτος, 2012
- _____., *Μυστικιστικά Ισλαμικά Τάγματα. Ο Μικρασιατικός Χώρος*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2013
- _____, *Γεωγραφία του Ισλαμιστικού Κινήματος*, Β' Έκδοση βελτιωμένη, Παπαζήσης, Αθήνα 2012.
- Νταβούτογλου, *Το στρατηγικό βάθος και η Τουρκία*, Ποιότητα, Αθήνα, 2013
- Ριζάς, Σωτήρης, *Το μακεδονικό ζήτημα*, Γρηγόρης, Αθήνα, 1996.

13. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ [ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ]

α) Η βαθμολόγηση των εργασιών (ποσοστό συμμετοχής στην διαμόρφωση της τελικής βαθμολογίας), προστιθεμένου του βαθμού των γραπτών εξετάσεων και εξαγομένου του μέσου όρου αυτών θα ανακοινούνται στους ενδιαφερομένους ως τελική βαθμολογία του μαθήματος.

β) Ο προσδιορισμός του ποσοστού συμμετοχής της εργασίας ανακοινούται στους σπουδαστές από τους διδάσκοντες ενός εκάστου των μαθημάτων. Πάντως το εύρος του ποσοστού αυτού ορίζεται μεταξύ 30%-40% κατά την κρίση του υπευθύνου του μαθήματος.